

พันธกรณีของประเทศไทยในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในทางแพ่งและอาญา
ตามความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการค้า

นางสาวภูมิฤทัย สิงหนาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-827-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE OBLIGATION OF THAILAND REGARDING THE ENFORCEMENT OF
INTELLECTUAL PROPERTY RIGHT IN CIVIL AND CRIMINAL MATTERS
ACCORDING TO TRIPs AGREEMENT**

Miss Poomruthai Singhanat

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-827-3

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ภูมิฤทัย สิงหนาท : พันธกรณีของประเทศไทยในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในทางแพ่งและอาญาตามความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการค้า (THE OBLIGATION OF THAILAND REGARDING THE ENFORCEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN CIVIL AND CRIMINAL MATTERS ACCORDING TO TRIPs AGREEMENT) อ.ที่ปรึกษา : รศ.รัชชัย ศุภผลศิริ, 217 หน้า, ISBN 974-636-827-3

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาพันธกรณีของประเทศไทยในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในทางแพ่งและอาญา ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกตามความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือความตกลง TRIPs โดยจะเริ่มศึกษากระบวนการในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในทางแพ่งและอาญาในระบบซีวิลลอว์ และคอมมอนลอว์ ต่อจากนั้นจึงจะศึกษากระบวนการในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในทางแพ่งและอาญาในกฎหมายระหว่างประเทศ และความตกลง TRIPs แล้วนำมาเปรียบเทียบกับขั้นตอนการบังคับใช้สิทธิทางแพ่งและอาญาตามกฎหมายไทย

ผลจากการศึกษาพบว่า กระบวนการในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในทางแพ่งและอาญาในไทยนั้น ในบางส่วนได้บัญญัติไว้สอดคล้องกับความตกลง TRIPs และในบางส่วนควรจะต้องปรับปรุงดังต่อไปนี้

- 1) มาตรการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือการเรียกร้องค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับความตกลง TRIPs
- 2) มาตรการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อระงับการกระทำละเมิดตามกฎหมายไทยได้บัญญัติไว้สอดคล้องกับความตกลง TRIPs
- 3) มาตรการทางอาญาในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของไทยได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับ TRIPs

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ.....
ปีการศึกษา2539.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C670459 MAJOR LAW
KEY WORD: TRIPs AGREEMENT / ENFORCEMENT / INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

POOMRUTHAI SINGHANAT : THE OBLIGATION OF THAILAND REGARDING
THE ENFORCEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN CIVIL AND
CRIMINAL MATTERS ACCORDING TO TRIPs AGREEMENT. THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF. THATCHAI SUPHAPOLSIRI. 217 pp. ISBN 974-636-827-3

For the purpose of this thesis studies the obligation of Thailand in the enforcement of intellectual property rights in civil and criminal matters after Thailand participates the member of Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights or TRIPs Agreement. This thesis studies on the procedure in civil and criminal of the enforcement of intellectual property rights in civil law and common law systems, then it studies on the system procedure in civil and criminal of the enforcement of intellectual property rights in the international law and TRIPs Agreement, and after that it compares with the procedure in civil and criminal of the enforcement of intellectual property rights in Thai law.

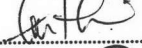
The result showed that the procedure in civil and criminal of the enforcement of intellectual property right in Thai law has some parts that prescribe concerned with TRIPs Agreement and in some parts should be approved as follows -:

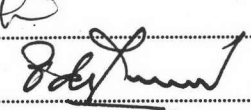
- 1) The procedure of the enforcement of intellectual property rights for the compensation or the damage from the infringement of intellectual property should be prescribed to concern with TRIPs Agreement.
- 2) The procedure of the enforcement of intellectual property rights for the suppression of the infringement of intellectual property has prescribed concerned with TRIPs Agreement.
- 3) The procedure of the enforcement of intellectual property rights has prescribed as the same as TRIPs Agreements.

ภาควิชา..... นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา..... กฎหมายระหว่างประเทศ.....

ปีการศึกษา..... 2539.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะความช่วยเหลืออย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์ รัชชัย ศุภผลศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ ในการทำมาโดยตลอด และนอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลต่างๆ จากอาจารย์ธเนศ สุจารีกุล และเจ้าหน้าที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	2
1.4 สมมุติฐาน.....	2
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2. ขอบเขตของกระบวนการในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา.....	4
2.1 มาตรการในการบังคับใช้สิทธิทางแพ่ง (Civil Cause of Action).....	5
2.1.1 บุคคลผู้มีสิทธิในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา.....	6
2.1.2 จำเลยในคดีทรัพย์สินทางปัญญา.....	6
2.1.3 ความเสียหายทั่วไปที่ครอบคลุมความสูญเสียทางเศรษฐกิจ.....	8
2.1.3.1 การสนับสนุน.....	8
2.1.3.2 การชักชวน หรือ หลอกลวงให้ผิดสัญญา.....	8
2.1.3.3 การเข้าแทรกแซงความสัมพันธ์ทางธุรกิจโดยผิดกฎหมาย.....	8
2.1.3.4 การยุยงหรือส่งเสริมให้กระทำการอันเป็นละเมิด.....	9
2.1.3.5 การข่มขู่.....	9
2.1.3.6 หน้าที่ในการดูแลรักษา.....	9
2.1.4 หลักเกณฑ์ในการบังคับใช้สิทธิในทางแพ่ง.....	10
2.1.4.1 หลักเกณฑ์ในกลุ่มประเทศคอมมอนลอร์.....	10
2.1.4.2 หลักเกณฑ์ของกลุ่มประเทศฝ่ายซีวิลลอร์.....	11
2.1.4.2.1 ชนิดของค่าเสียหาย(Head of damages)	12

2.1.4.2.2	การประเมินค่าเสียหาย (Assessment of damages)....	13
2.1.5	การเยียวยาในทางหลีกเลี่ยงความเสียหาย (Remedies to Obviate Injury).....	14
2.1.5.1	หลักเกณฑ์ของกลุ่มประเทศฝ่ายคอมมอนลอร์.....	14
2.1.5.2	หลักเกณฑ์ของกลุ่มประเทศฝ่ายซีวิลลอร์.....	15
2.2	กระบวนการในทางอาญา.....	16
2.2.1	ข้อต่อสู้โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา.....	18
2.2.2	การร่วมกันถือโจง.....	18
2.2.3	การเยียวยาความเสียหายในทางแพ่งและทางอาญา (Crimes and Civil Relief).....	19
2.3	กระบวนการบริหาร (Administrative Procedures).....	20
2.3.1	การห้ามนำเข้าสินค้าปลอมแปลงหรือละเมิด สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา.....	21
2.3.2	การยึดไม่ให้ผู้นำสินค้าปลอมแปลงหรือละเมิดสิทธิทรัพย์สิน ทางปัญญาออกจากด่านศุลกากร.....	22
2.3.3	การห้ามไม่ให้ผู้ที่ครอบครองสินค้าปลอมแปลงหรือละเมิด สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งผ่านด่านศุลกากรมาแล้ว ขายสินค้านั้นหรือส่งนำเข้าสินค้านั้นต่อไป.....	23
2.3.4	การส่งสินค้าปลอมแปลงหรือละเมิดสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา กลับคืนไปข้างต้นทางในสถานที่ที่ไม่เปลี่ยนแปลง.....	23
2.4	วิธีการดำเนินคดีในทรัพย์สินทางปัญญา.....	24
3.	หลักเกณฑ์ทางแพ่งและอาญาของการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ในกฎหมายต่างประเทศ.....	26
3.1	การเยียวยาเพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ทางปัญญาในทางแพ่ง.....	26
3.1.1	การเยียวยาโดยการชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เป็นเจ้าของ ทรัพย์สินทางปัญญาในทางแพ่ง.....	26
3.1.1.1	หลักเกณฑ์การพิจารณาค่าเสียหายตามระบบคอมมอนลอร์.....	27
3.1.1.1.1	ประเทศอังกฤษ.....	27

3.1.1.1.1.1	ค่าเสียหายตามที่เกิดขึ้นจริง (Actual Damages).....	27
3.1.1.1.1.2	ค่าเสียหายเพิ่มเติม (additional damages).....	29
3.1.1.1.1.3	การคิดบัญชีผลกำไร (account of Profit).....	30
3.1.1.1.2	ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	32
3.1.1.1.2.1	สิทธิบัตร.....	33
3.1.1.1.2.1.1	ค่าเสียหายตาม ที่เกิดขึ้นจริง.....	34
3.1.1.1.2.1.2	ค่าธรรมเนียมทนาย (Attorney Fees).....	35
3.1.1.1.2.2	เครื่องหมายทางการค้า.....	36
3.1.1.1.2.3	ลิขสิทธิ์.....	38
3.1.1.1.2.3.1	ค่าเสียหายตามความเป็น จริงและผลกำไร.....	41
3.1.1.1.2.3.2	ค่าเสียหายตามที่กำหนด ในพระราชบัญญัติ.....	41
3.1.1.1.2.3.3	ค่าธรรมเนียมทนาย.....	42
3.1.1.2	หลักเกณฑ์ของกลุ่มประเทศซีวิลลอว์.....	42
3.1.1.2.1	การเรียกร้องค่าเสียหายและการได้ลาภมา อย่างไม่ยุติธรรม(unjust enrichment).....	46
3.1.2	การเยียวยาโดยการระงับความเสียหายจากการกระทำละเมิด.....	48
3.1.2.1	หลักเกณฑ์ของกลุ่มประเทศคอมมอนลอว์.....	49
3.1.2.1.1	ประเทศอังกฤษ.....	49
3.1.2.1.1.1	การออกคำสั่งห้าม (Injunction).....	49
(1)	คำสั่งห้ามตามวิธีการชั่วคราว (Interlocutory Injunction).....	49
(2)	คำสั่งห้ามชนิดเด็ดขาด (Final Injunction).....	52

(3) คำสั่งชดเชยโดยศาลพิจารณาจาก คู่ความฝ่ายเดียว (Ex parte Injunctions).....	52
(4) คำสั่งให้ระงับการกระทำ Mareva (Mareva Injunction).....	54
(5) คำสั่งให้ส่งมอบคืน (Delivery up order).....	54
3.1.1.2.2 หลักเกณฑ์การออกคำสั่งระงับการกระทำของ ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	55
3.1.1.2.3 หลักเกณฑ์ของกลุ่มประเทศซีแอลอาร์.....	58
3.2 มาตรการทางอาญาในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา.....	62
3.2.1 ประเทศอังกฤษ.....	63
3.2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	66
3.2.3 หลักเกณฑ์ของกลุ่มประเทศซีแอลอาร์.....	69
3.3 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ.....	72
3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	72
3.2 ประเทศอังกฤษ.....	74
3.3 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน.....	78
4. กระบวนการบังคับใช้สิทธิทางแพ่งและอาญาในทรัพย์สินทางปัญญาตาม กฎหมายระหว่างประเทศ.....	79
4.1 กฎเกณฑ์ระหว่างประเทศในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา.....	80
4.1.1 อนุสัญญากรุงปารีส เพื่อความคุ้มครองทรัพย์สิน ทางอุตสาหกรรม (ค.ศ.1967).....	81
4.1.1.1 หลัก Nation Treatment หรือ หลักปฏิบัติเช่นคนชาติ.....	82
4.1.1.2 การได้สิทธิก่อน (Right of Priority).....	83
4.1.1.3 กฎเกณฑ์สามัญ (Common rule).....	83
4.1.1.3.1 สิทธิบัตร.....	84
4.1.1.3.2 เครื่องหมายทางการค้า.....	84
4.1.1.3.3 การออกแบบอุตสาหกรรม.....	85
4.1.1.3.4 ชื่อทางการค้า.....	85

4.1.1.3.5	ชื่อแสดงแหล่งกำเนิด.....	85
4.1.1.3.6	การแข่งขันอันไม่เป็นธรรม.....	86
4.1.1.3.7	องค์การบริหารแห่งชาติ.....	86
4.1.2	อนุสัญญากรุงเบอร์ลินเพื่อความคุ้มครองวรรณกรรม และศิลปกรรม (1971).....	88
4.1.3	อนุสัญญากรุงโรม เพื่อการคุ้มครองนักแสดง ผู้ผลิตแผ่นเสียง และผู้ทำการกระจายเสียง (1961).....	92
4.2	การบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามข้อตกลง TRIPs.....	94
4.2.1	การให้ความคุ้มครองทางการทูตกับการให้ความคุ้มครองสิทธิใน ทรัพย์สินทางปัญญา.....	95
4.2.1.1	การให้ความคุ้มครองทางการทูต (Diplomatic Protection).....	95
4.2.1.2	การให้ความคุ้มครองในสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา.....	96
4.2.2	มาตรฐานการให้ความคุ้มครองตาม TRIPs.....	98
4.2.2.1	บุคคลผู้ได้รับการคุ้มครอง.....	98
4.2.2.2	ทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้การคุ้มครองตาม TRIPs.....	99
4.2.2.2.1	ขอบเขตการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตามบทบัญญัติทั่วไป แห่งความตกลง TRIPs.....	99
4.2.2.2.2	บทบัญญัติพิเศษในงานลิขสิทธิ์ ตามข้อตกลง TRIPs.....	99
4.2.2.2.3	ขอบเขตการคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้อง.....	100
4.3	หลักการขั้นพื้นฐานในตามความตกลง TRIPs.....	101
4.3.1	หลักการปฏิบัติเช่นคนชาติ (National Treatment).....	101
4.3.2	หลักการปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (The Most Favoured Nation Principle หรือเรียกโดยย่อว่า MFN).....	102
4.3.3	หลักต่างตอบแทน (Reciprocity).....	104
4.4	กระบวนการบังคับใช้สิทธิตามความตกลง TRIPs.....	104
4.4.1	บุคคลผู้ได้รับการคุ้มครองภายใต้ความตกลง TRIPs.....	105
4.4.2	พันธกรณีทั่วไปในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ตามความตกลง TRIPs.....	106
4.4.3	หลักเกณฑ์การทำคำวินิจฉัยชี้ขาดตามความมาตรา TRIPs.....	107

4.5	กระบวนการและการเยียวยาความเสียหายในทางแพ่ง.....	108
4.5.1	หลักความยุติธรรมและความเท่าเทียม (Fair and Equitable).....	109
4.5.2	การเยียวยาโดยการยุติการละเมิด.....	110
4.5.3	การเยียวยาในทางแพ่งภายหลังเกิดการละเมิดแล้ว.....	112
4.5.3.1	ค่าเสียหายตามปกติ (Actual Damages).....	113
4.5.3.2	ค่าธรรมเนียมทนายความ.....	113
4.5.3.3	ค่าเสียหายจากการคิดค่าไ้.....	113
4.5.3.4	คำสั่งให้ทำลาย หรือ จำหน่ายของอันเป็นละเมิด.....	113
4.5.4	มาตรการชั่วคราวเพื่อยับยั้งการกระทำละเมิด.....	114
4.5.4.1	ผู้มีอำนาจในการดำเนินการร้องขอ ตามความตกลง TRIPs.....	115
4.5.4.2	สิทธิ-หน้าที่ของจำเลยหรือผู้ถูกมาตรการชั่วคราว.....	115
4.5.4.3	สิทธิของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ.....	116
4.5.4.4	การระงับสิ้นของคำสั่งมาตรการชั่วคราว.....	116
4.5.4.5	การชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ถูกกล่าวหา.....	116
4.6	มาตรการบังคับใช้สิทธิในทางอาญา.....	117
5.	กระบวนการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมายไทย.....	120
5.1	การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมายไทย.....	120
5.2	กระบวนการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามหลักกฎหมายไทย ในทางแพ่ง.....	123
5.2.1	มาตรการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อชดเชย ความเสียหายที่เกิดขึ้น.....	123
5.2.1.1	การกำหนดค่าเสียหายจากความร้ายแรงของความเสียหาย.....	131
5.2.1.2	การได้รับค่าเสียหายในรูปแบบแบ่งค่าปรับ.....	133
5.2.1.2.1	การได้รับค่าเสียหายในรูปแบบแบ่งค่าปรับโดย ผลแห่งการดำเนินคดีอาญา.....	133
5.2.1.2.2	การได้รับค่าเสียหายโดยการดำเนินคดีแพ่ง.....	134
5.2.2	บทบัญญัติและหลักเกณฑ์การขอความคุ้มครองชั่วคราว.....	135
5.2.2.1	หลักเกณฑ์การขอความคุ้มครองชั่วคราวตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล ทรัพย์สินทางปัญญา.....	135
5.2.2.1.1	ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน.....	135